

Till dig som jobbar med ensamkommande barn och ungdomar

”NU, DÅ OCH SEN” är en arbetsbok för nyanlända barn som tagits fram i Strömsunds kommun. Den är en viktig pusselbit i vårt mottagande av barn och ungdomar, och ett sätt att göra migrationsprocessen mer begriplig och hanterbar. Tanken är att boken ska binda ihop nutiden med dåtiden – samtidigt som barnet får möjlighet att utveckla sina tankar om framtiden. Dessutom ger boken förståelse och en chans att träna språk och viktiga begrepp.

Målgruppen var från början kvotflyktingar, men som vi ser det passar den alla nyanlända, både barn och vuxna. Det gäller bara att vara flexibel och anpassa övningarna till personen man har bredvid sig. Boken används av oss i Strömsund och av flera andra kommuner och organisationer runt om i Sverige. Tack vare synpunkter från ungdomar, gode män, pedagoger och vägledare på HVB-hem kan vi i projekt BEGIN förmedla några goda råd till dig som ska börja använda boken tillsammans med ensamkommande barn.

ALLMÄNNA TIPS

1. Använd tolk så mycket det går. Tänk på att ställa kontrollfrågor för att vara säker på att barnet förstått vad tolken sagt. Kom ihåg att tala direkt till barnet med din röst, blick och kroppsspråk.
2. Förklara varför du vill att barnet ska jobba med boken och hur du tänker dig att det ska gå till. Berätta ungefär hur ofta barnet ska jobba i boken, med vem och när. Det finns fördelar med alla arbetssätt - jobba enskilt på rummet, tillsammans med en vuxen eller i grupp med andra ungdomar - det handlar mest om att se vad som passar just det här barnet bäst.
3. Boken är ett bra sätt att få kontakt och börja bygga en relation med det nyanlända barnet. Via de olika övningarna kan man exempelvis få reda på barnets intressen, oro och kunskaper och på så vis snabbare hjälpa barnet in i samhället.
4. Låt barnet skriva både på sitt eget språk och på svenska. Och låt det vara lika självklart att rita istället för att skriva – låt barnet välja.
5. Kom ihåg att illustrationerna och symbolerna i boken kan tolkas mycket olika av olika personer. Ta inget för givet, alla har vi olika referensramar.

TIPS SIDA FÖR SIDA

Sidorna 4–5 • *Det här är jag idag!*

Om det av olika skäl inte känns bra att rita av sig själv kanske det går bättre om två barn jobbar tillsammans och ritar av varandra. Vill barnet inte bli avbildad alls kanske han eller hon kan rita sig själv i en annan form. Vilket djur/växt/hus är du mest lik?

Sidan 6 • *Min resa*

Många barn och ungdomar som har flytt utan sin familj har varit på flykt i flera år och har svåra minnen och upplevelser kring det. Ta det varligt när du pratar med barnet, var lyhörd och pressa inte honom eller henne att prata. Ett samtal utifrån den här sidan kan ta en timme eller mer.

Sidan 11 • *Hälsa*

Gör sidan som den är men ta först en kopia och skriv en ny rubrik, till exempel ”Mina kontakter i samhället”. Här kan barnet skriva upp kontaktuppgifter till god man, socialsekreterare, mentor och andra viktiga personer.

Sidorna 12–13 • *Min familj och min släkt*

Fyll i släkträdet i boken, men ta även en kopia på uppslaget och gör ett extra familjeträd med kompisarna på HVB-hemmet, familjehemmet eller skolan.

Sidorna 14–15 • *Fundera*

Ta en kopia på sidan och låt barnet reflektera över något som är aktuellt här och nu. Det bästa/sämsta/mest överraskande med helgens fotbollsturnering, utflykten i onsdags, tv-programmet igår osv.

Sidorna 18–19 • *Min egen karta*

Uppslaget med kartan kan gärna kopplas ihop med en träff om allemansrätten. (Förslag på gruppaktiviteter finns att ladda ner på hemsidan, se länk till "Jag, vi och samhället"). Man kan exempelvis göra två kartor, en med närsamhället och en med naturen. Markera sådant som friluftsområden, återvinningsstationer, badplatser med mera.

Sidan 26 • *Årstider*

Komplettera sidan med ett samtal om fördelarna och riskerna med sjöar. Var kan man bada och fiska? Vad är det för temperatur i vattnet? När är det farligt att ge sig ut på sjön, när är isen svag?

Sidorna 32–33 • *Mitt ansvar som vuxen – Framtiden*

Komplettera gärna uppslaget med ett samtal eller en övning om asylprocessen om ni inte jobbat med det tidigare. På hemsidan www.begripligt.nu finns olika sorters material att ladda ner. I informationsmaterialet "Sverigeprogram för ensamkommande" finns till exempel en skiss över asylprocessen och i materialet "Jag, vi och samhället" finns förslag på gruppövningar. Det finns också ett material som heter "Att söka asyl" som ger möjligheter att ha en dialog kring asylprocessens alla delar. Undersökningar visar att just framtidsfrågor kan vara extra svårt att hantera när man är i en asylprocess, så det gäller att vara lyhörd för barnets signaler när man samtalar. Samtidigt är det också bra att poängtera att de kunskaper och erfarenheter som barnet får i skolan, på boendet och i samhället kommer att komma till nytta i vuxenlivet, oavsett var i världen barnet kommer att bo.

LÄS MER

Strömsunds kommun har under tio års tid arbetat aktivt i olika integrationsprojekt som stöttats ekonomiskt av bland annat Europiska flyktingfonden och Migrationsverket. Sedan 2010 har vi fokuserat på arbete med barn, både kvotflyktingar och asylsökande. Projekt Begriplig barnintroduktion för ensamkommande, även kallat projekt BEGIN, är ett av dem och här nedan listar vi det material vi arbetat med.

På www.begripligt.nu hittar du beskrivning av alla projekten och du kan också ladda ner materialet kostnadsfritt. En del av böckerna går också att beställa mot porto- och tryckkostnad.

MATERIAL FÖR ARBETE MED ENSAMKOMMANDE BARN

"Att möta ensamkommande", en praktisk handbok för personal och andra vuxna.

Samtalsmall för välkomstsamtal, inskrivning i skolan och en första kartläggning av kunskaper.

"Sverigeprogram", informationsmaterial om Sverige, vardagslivet och asylprocessen. Sammanlagt tre presentationer i A4 format med 10–15 bilder vardera och förslag på diskussionsfrågor. Till Sverigeprogrammet finns också små anteckningsböcker med kopior av bilderna och plats för vuxna eller barn att skriva ner egna reflektioner.

"Jag, vi och samhället", underlag för gruppverksamhet med sammanlagt sju olika teman, bland annat hälsa, asylprocess och allemansrätt.

"Nu, då och sen", barnets egna personliga arbetsbok med särskild handledning för arbete med ensamkommande barn.

Om du vill jobba specifikt med asylprocessen från ansökan till beslut så har projekt Återvändande ensamkommande tagit fram ett pedagogiskt verktyg som riktar sig direkt till barnet. "Att söka asyl" består dels av en "karta" med "spelpjäser", dels en samling dialogkort med förslag på frågor. Projektet har också tagit fram en arbetsmodell för aktörer som möter ensamkommande barn, modellen lyfter fram samtal, dialog och samverkan. Projektets fokus har varit att förbereda ensamkommande barn på ett eventuellt avslag och ett återvändande till hemlandet.

Strömsund, juni 2015

Projekt BEGIN

Strömsunds
Kommun
Stræmjien tjielte

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska flyktingfonden